MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
LINO FARRUGIA SACCO

Seduta tat-28 ta' Gunju, 2010

Citazzjoni Numru. 157/2010

Consiglia Degiorgio bhala tutur tal-minuri Mansell, Jessica u Diana ahwa Agius, ulied il-mejta Catherine Agius u l-istess Roger Agius, u dan kif degretat mill-Qorti Civili (Gurisdizzjoni Volontarja) b'digriet 610/2009
vs
Roger Agius

Il-Qorti,

A. RIKORS:
Rat ir-rikors tar-rikorrenti li bih esponiet:

1. Illi permezz ta' Digriet numru 610/2009 (Dok A) moghti mill-Qorti Civili (Gurisdizzjoni Volontarja) – hija giet mahtura tutur tan-neputijiet taghha, ossia tat-tfal minuri Mansell, Jessica u Diana, ilkoll ahwa Agius u wlied il-konvenut Roger Agius u l-mejta Catherine Agius;

2. Illi l-metja Catherine Agius tigi bint ir-rikorrenti Consiglia Degiorgio u mart l-imsemmi intimat Roger Agius

u mietet kawza ta’ daqqiet ta’ sikkina li rceviet proprju minn zewgha l-imsemmi Roger Agius nhar it-13 ta’ Lulju 2009 ghall-habta tat-8.30 p.m. (Dok B);

3. Illi l-imsemmija Catherine Agius mietet minghajr testament kif jirrizulta mir-ricerki testamentarji maghmula (Dok C U Dok D) u ghalhekk f’cirkostanzi normali, l-assi taghha kienu *ex lege* jiddevolvu inkwantu ghan-nofs indiviz a favur zewgha u n-nofs l-iehor a favur l-ulied taghha;

4. Illi pero`, in kwantu li zewgha l-intimat Roger Agius qatel lil martu u di fatti ammetta dan mal-Pulizija Ezekuttiva u ghaddej minn proceduri kriminali b’kumpilazzjoni, jiskattaw il-provvedimenti tal-Artikoli 605 u 796 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta’ Malta, b’dan illi l-intimat Roger Agius ghandu jigi dikjarat illi mhux denn u mhux kapaci li jircievi l-assi ereditarji tal-mejta Catherine Agius minnu stess maqtula.

5. Illi konsegwentement, l-assi ereditarji kollha tal-mejta Catherine Agius ghandhom jiddevolvu a favur l-eredi l-ohra, ossia l-ulied minuri Mansell, Jessica u Diana, kif hawnhekk rapprezentanti fl-interessi taghhom mill-attrici Consiglia Degiorgio bhala tutur taghhom kif gja premess, b’dan illi l-intimat Roger Agius ma jiret xejn mill-assi tal-persuna minnu stess maqtula, ossia, martu Catherine Agius.

Ir-rikorrenti talbet lill-Qorti:

1. Tiddikjara li l-intimat Roger Agius, ghar-ragunijiet premessi, mhux denn u allura mhux kapaci li jircievi assi ereditarji tal-mejta/maqtula martu Catherine Agius, sabiex konsegwentement, l-assi ereditarji taghha ghandhom ghalhekk jigu devoluti fuq il-minuri wliedha Mansell, Jessica u Diana.

Bl-ispejjez kollha kontra l-istess intimat u b’rizerva ghal kull azzjoni spettanti lir-rikorrenti.

Rat il-lista tax-xhieda u l-lista tad-dokumenti prezentati mir-rikorrenti.

B. RISPOSTA:

Rat illi l-intimat li gie notifikat fis-26 ta’ Frar, 2010 [terminu jaghlaq 18 ta’ Marzu] ma ipprezentax risposta propja ghar-rikors guramentat izda ipprezenta rikors fil-5 ta’ April 2010 li jghid hekk:

Illi huwa gie notifikat bir-Rikors Guramentat u bl-Avviz ta’ smigh tal-kawza fl-ismijiet premessi fil-facilita` korrettiva ta’ Kordin fejn huwa jirrisjedi;

Illi sakemm ikkomunika ma’ l-Avukat Dottor joseph Mifsud LL.D. biex jigi assenjat lilu Avukat ta’ Ghajnuna Legali lahaq ghadda z-zmien ghall-prezentata tar-Risposta tieghu kontenenti l-Eccezzjonijiet tieghu u l-Fatti tal-Kaz;

Illi huwa jixtieq li jinghata l-opportunita` biex jiggustifika l-kontumacja halli jkun jista’ jipprezenta r-Risposta tieghu skond il-ligi.

Ghaldaqstant l-intimat talab li dina l-Qorti tawtorizzah jiggustifika l-kontumacja tieghu u tawtorizzah jipprezenta r-Risposta tieghu skond il-ligi.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Semghet lix-xhieda bil-gurament.

Semghet l-abili difensuri.

Ikkunsidrat

C. PROVI:

Xehed Roger Agius fejn semma li kien ircieva karta wahda li kellu l-Qorti u meta rceveha kien kellem lill-Avukat Porsella Flores u dan kien qallu li dik ma taqax tahtu ghax hu ghandu x’jaqsam mieghu fil-kawza kriminali biss. Ghalhekk kien ikkuntattja lil Dr. Joseph Mifsud li qabbdu ma’ Dr. Antoncich wara tul ta’ zmien fejn kienu ghaddew ghoxrin gurnata.

D. KUNSIDERAZZJONIJIET:

Ikkunsidrat li l-principji li jirregolaw il-materja ta' gustifikazzjoni tal-kontumacja ilhom migbura sa mill-1937 mill-Qorti ta' l-Appell fil-kawza **Vittorio Cassar vs Carmelo Vassallo** [XXIX-I-1581], liema principji baqghu jigu applikati regolarment f'kawzi sussegwenti b'tali mod li ffurmaw gurisprudenza cara u inekwivoka.

Inoltre fis-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Civili tas-27 ta' Frar 1995 fl-ismijiet **Joseph Naudi Montalto noe vs Emmanuel Xuereb** saret referenza esplicita ghat-tmien principji s-segwenti:

1. Il-kontumacja ma tistax tigi ritenuta gustifikata jekk kienet volontarja;

2. Anqas tista' tigi gustifikata jekk kienet almenu kolpuza;

3. Biex ikun hemm lok ghal gustifikazzjoni hemm bzonn li tigi pruvata kawza gusta;

4. Dina l-kawza gusta ghandha tkun tikkonsisti f'impediment legittimu;

5. L-impediment, biex ikun legittimu, ghandu jkun indipendenti mill-volonta` tal-kontumaci;

6. L-izball mhux impediment legittimu jekk ma jkunx zball invincibbli ghaliex jekk ikun vincibbli, allura jigi ekwiparat ghall-kolpa;

7. Dan l-impediment legittimu jista' jkun, kif intqal *una necessita` impellente di chiamata ad altri doveri imprescindibili*;

8. L-impossibilita` li wiehed jidher ghas-subizzjoni jew almenu d-diffikulta` gravi, biex tista' tikkostitwixxi impediment legittimu ghandha tkun fizika u eccezzjonalment biss tista' tkun morali;

Gie deciz mill-Qorti tal-Kummerc – Imh. J. Herrera – fis-7 ta’ Frar 1983 illi l-kontumacja ma tistax tkun ritenuta gustifikata meta tkun kolpuza.

L-agir ta’ persuna li thalli citazzjoni kummercjali fil-pussess taghha u maghmula kontriha ghal fuq minn xahar ghandu jkun kunsidrat bhala agir kolpevolissimu.

Il-kontumacja u d-decizjoni ta’ kwistjoni jekk hux kontumaci konvenut jew le trid tkun deciza permezz ta’ sentenza in parte *seduta stante* u mhux kameralment.

Ukoll fis-sentenza tal-Qorti tal-Appell tas-16 ta’ Frar 1996 fl-ismijiet **Carmelo Bugeja vs Mary xebba Farrugia** gie ritenut hekk:
“Diversi kienu d-decizjonijiet ta’ dawn il-Qrati in materja ta’ kontumacja u l-gustfikazzjoni o meno taghha. Peress li kull kaz hafna drabi jipprospetta fattispecje differenti, id-decizjonijiet mhumiex ghal kollox uniformi, fis-sens li hemm xi whud minnhom li adottaw linja rigida mentri ohrajn kienu izjed flessibli u liberali. Din il-Qorti jidhrilha li meta l-ligi stess ipprefiggiet terminu preciz u relattivament twil – ghoxrin jum – m’ ghandhiex tammetti li, jekk mhux ghal xi raguni gravi jew eccezzjonali, testendi dan il-perjodu jew tinnewtralizzah bl-ammissjoni ta’ eccezzjonijiet – wara l-gheluq tieghu. Huwa minnu li l-ligi stess taghti tali diskrezzjoni lill-Qorti imma huwa appuntu ghal din ir-raguni li l-gudikant ghandu jezercita tali diskrezzjoni b’mod xieraq u meqjus. Fil-kaz prezenti l-agir tal-appellant kien kolpuz u jekk il-Qorti kellha tammetti tali agir ghall-fini ta’ gustifikazzjoni ta’ stat ta’ kontumacja, allura ftit jibqa’ jaghmel sens dak li jesigi l-Kodici tal-Procedura. Huwa principju assodat minn sensiela ta’ decizjonijiet li l-kontumacja ma tistax titqies gustifikata meta din hija kolpuza. Dejjem kien ritenut li m’ghandux ikun hemm negligenza jew htija tal-parti, ghax allura minflok il-prova tal-kawza gusta jkun hemm il-culpa u f’dak il-kaz il-persuna ma tkunx tista’ tilmenta minn xejn ghax ***qui culpa sua damnum sentit non videtur damnum sentire***. L-appellanti agixxiet negligentement u trid tissubixxi l-konsegwenzi tal-agir taghha.” Ara wkoll **Simonds Farsons Cisk Limited vs Saviour Deguara**

deciza fid-19 ta’ Mejju 1997 mill-Prim’ Awla tal-Qorti Civili – Imh. N. Arrigo.

Fil-kawza fl-ismijiet **Pauline Caruana et vs Spiro Mangion et** [Citazz. Nru: 44/97] fl-21 ta' Jannar 1998 – Imh. N. Arrigo intqal:
"L-istituzzjoni tal-kontumacja ghalkemm ghadha tifforma parti mill-ordinament guridiku taghna, qed tigi interpretata b'mod illi aktar jirrifletti d-dritt ta' kull individwu li jkollu smiegh xieraq quddiem tribunal indipendenti fejn jista' jressaq il-provi w id-difiza tieghu.”

B'hekk gie stabbilit fil-gurisprudenza taghna, illi l-kontumacja trid tkun volontarja u kolpuza u li ghaliha ma jkunx hemm kawza gusta **Paul Grixti vs Direttur tax-Xogholijiet Pubblici** - Qorti ta' l-Appell [Sede Kummercjali] - 15/12/1975.

Fil-kawza **Falzon George vs Connie Camilleri** deciza fit-30 ta’ Jannar 1998 mill-Prim’ Awla Qorti Civili – Imh. N. Arrigo il-Qorti hasset li ghall-kontumacja jista’ jkun hemm rimedju billi l-konvenut jitlob li jithalla jissana l-kontumacja tieghu bil-konsegwenza li jithalla jressaq tard l-eccezzjonijiet tieghu wara li l-Qorti taccetta r-raguni ghala baqa’ kontumaci. F’ dak il-kaz il-kontumacja giet gustifikata ghax matul l-ghoxrin jum il-konvenuta kienet marida.

Fil-kawza fl-ismijiet **Tabone Computer Centre Limited vs Continental Cars Limited** deciza mill-Prim’Awla tal-Qorti Civili fis-6 ta’ Ottubru 1999 – Imh. R. Pace, intqal li l-kontumacja gustifikata minkejja li l-karti waslu ghand is-segretarja personali tal-Managing Director. Ara wkoll f’ dan is-sens **Michael Philippov et vs Paul Stoner et** deciza mill-Prim’ Awla tal-Qorti Civili fid-9 ta’ Dicembru 1988 – Imh. R. Pace.

Ukoll fil-kawza fl-ismijiet **Reverendu Dun Mikiel Degiovanni vs Doris Cossai** deciza fis-6 ta’ Ottubru 2000 mill-Qorti tal-Appell Civili Superjuri [LXXXIV-II-892] gie ritenut li fil-kaz taht ezami ma kenitx tokkorri dik il-kontumelja razenti d-disprezz li tintitolaha li tibqa’ tqis lill-

konvenuta kontumaci f'dan il-process. Hasset li l-istitut tal-kontumacja huwa bazat fuq il-presuppost illi l-konvenut, bin-nuqqas tieghu wera kontumelja u dispett ghas-sejha tal-Qorti, meta huwa gie konvenut bl-avviz, citazzjoni, rikors, libell jew petizzjoni. U hija din id-dizubbidjenza animata psikologikament b'dawk il-fatturi ta' kontumelja u dispett, li l-ligi trid tirreprimi u tippunixxi, in kwantu kontumacja bhal dik hi element ta’ disordni socjali.

Ghalhekk meta kwalsiasi Qorti tigi konfrontata b'kontumacja formali u ma jkollhiex ukoll il-konvinzjoni certa u soda ta’ dan l-aspett negattiv tan-nuqqas tal-konvenuta, allura jkun jehtieg ezami ulterjuri tal-fatturi l-ohra necessarji biex dik il-konvinzjoni tigi furmata. U hekk titlob ir-raguni guridika ta' sitwazzjoni fejn il-konvenut se jigi kundannat fl-assenza ta' difiza.

Fil-kaz in ezami jirrizulta li l-intimat jirrisjedi fil-facilita` korrettiva ta’ Kordin fejn fil-fatt gie notifikat. Sostna li ma setghax ihallas ghal Avukat. Semma li wara li Dr. Mifsud qabbdu ma’ Dr Antoncich kienu ghaddew l-ghoxrin jum.

Irrizulta li r-risposta l-intimat ried jaghmilha 38 jum wara n-notifika. Min dan kollu jidher car li l-kontumacja fil-kaz in ezami kienet wahda volontarja jew almenu kolpuza u minghajr gusta kawza. Ma irrizulta ebda impediment legittimu certament mhux indipendenti mill-volonta` tal-kontumaci. Ma kien hemm ebda impossibilta` fizika u certament mhux raguni gravi jew eccezzjonali. Dak li gara kien htija ta’ l-istess intimat u ghalhekk ***qui culpa sua damnum sentit non videtur damnum sentire***.

E. KONKLUZJONIJIET:

Ghalhekk ma thossx li l-intimat iggustifika l-kontumacja. Ghar-ragunijiet fuq imsemmija t-talba ta’ l-intimat qed tigi michuda, bl-ispejjez kontra tieghu.

Il-kawza titkompla fuq il-provi nhar it-8 ta’ Novembru 2010 fil-11.15 a.m.

< Sentenza In Parte >

---------------------------------TMIEM---------------------------------